

Kronika

SEDMI KONGRES HRVATSKIH POVJESNIČARA *ZEMLJA*

**Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku,
Osijek, 25. – 28. rujna 2024.**

VII. kongres hrvatskih povjesničara, koji se održao od 25. do 28. rujna 2024. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, još je jednom potvrdio da hrvatska historiografska zajednica posjeduje razgranatu istraživačku vitalnost i otvorenost za interdisciplinarni dijalog. Nakon Zagreba i nekoliko gradova na našoj obali, kongres hrvatskih povjesničara sada je prvi put održan u Slavoniji. Ovogodišnja okvirna kongresna tema *Zemlja* okupila je oko 250 sudionika u više od trideset sekcija, u kojima su povjesničari različitih generacija i znanstvenih usmjerenja razmjenjivali nova saznanja i perspektive, od srednjovjekovnih pitanja zemljišnog vlasništva, preko modernih agrarnih i industrijskih politika, do suvremenih ekohistorijskih i društvenih izazova.

Skup je svečano otvoren u prostorima domaćina uz pozdravne govore prof. dr. sc. Damira Agićića, predsjednika Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti, prof. dr. sc. Ivana Trojana, dekana Filozofskog fakulteta u Osijeku, te prof. dr. sc. Željka Holjevca, predsjednika Društva za hrvatsku povjesnicu.

Zanimljiv uvod u kongres donijela su plenarna izlaganja koja su već na početku naznačila metodološki i tematski raspon skupa. Dr. sc. Stanko Andrić (Hrvatski institut za povijest, Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje) predstavio je u svom plenarnom izlaganju *Ideja zemlje od božanstva i antičkog prapočela do modernih ideologija tla* slojevitu povijest pojma zemlje, prateći ga od mitoloških početaka i religijskih koncepata preko antičke filozofije i srednjovjekovne misli do modernih političkih ideologija. Prikazano je kako se kroz tisućljeća razvijala i preoblikovala zamisao o zemlji kao mitskoj iskonskoj majci, političkom simbolu i ideološkom temelju. Drugi plenarni izlagač, dr. sc. Hrvoje Petrić (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu) nadovezao se suvremenim ekohistorijskim pogledom u izlaganju *Zemlja kao ugroženi modrozeleni planet: ekohistorijski pogled* i otvorio raspravu o Zemlji

kao ugroženom ekološkom sustavu, naglašavajući važnost povijesnog pristupa u razumijevanju i ublažavanju globalne klimatske krize. Petrić je povezao globalne klimatske promjene s povijesnim procesima i istaknuo nužnost interdisciplinarnog dijaloga između povijesne znanosti i prirodoslovlja u suočavanju s izazovima antropocena.

Program se dalje nastavio radom u paralelnim sekcijama, čiji su broj i tematska širina potvrdili bogatstvo istraživačkih pristupa. Brojne paralelne sekcije obuhvatile su sve povijesne epohe – od stare povijesti, preko srednjeg i ranog novog vijeka, pa sve do suvremene povijesti, društvenih pokreta i memorijalnih politika. Uz tematske cjeline o socijalnoj i gospodarskoj povijesti, kulturi sjećanja, crkvenoj povijesti, povijesti pomorstva, arhivistici, muzeologiji i pravnoj povijesti, pozornost su privukle i sekcije posvećene srednjem i ranom novom vijeku. Sekcija posvećena hrvatskom i europskom srednjovjekovlju ponudila je nova tumačenja razvoja plemićkih obitelji, teritorijalnih jedinica i vlasničkih odnosa, pri čemu su istraživači rasvijetlili malo poznate aspekte gospodarstva slavonskih županija, migracije plemstva i moć utvrđenih gradova. Između ostalih, Sabine Florence Fabijanec, Danijel Jelaš i Petra Vručina prikazali su kako se kroz zapise samostana, urbane statute i druge dokumente te kroz zemljišne odnose može rekonstruirati svakodnevica i pravni okvir srednjovjekovne zajednice.

Pažnju su privukla i izlaganja u sekciji posvećenoj percepcijama teritorija u srednjem vijeku u Hrvatskoj, Bosni i Srbiji, gdje su znanstvenici poput Nevena Isailovića i Emira Filipovića otvorili raspravu o mijenama značenja pojmova poput „župa“, „županija“ ili „Bosna“ u srednjovjekovnim dokumentima. Ta izlaganja pokazala su kako terminologija zemlje i teritorija odražava šire političke procese i ideološke konstrukcije identiteta.

Sekcija o posjedima i plemstvu u savsko-dravskom međurječju okupila je autore koji su detaljno obradili nasljedne posjede velikih obitelji poput Gorjanskih, Morovićkih i sitnog plemstva Gradeca, a njihov rad važan je doprinos razumijevanju strukture moći u kasnom srednjem vijeku na području današnje Slavonije i sjeverne Hrvatske. U okviru sekcije *Posjedi i plemstvo u savsko-dravskom međurječju u kasnom srednjem vijeku* Marija Karbić, Karolina Hegediš, Bruno Škreblin, Marin Blaženović i Ivan Rastović rasvijetlili su strukture vlastelinskih posjeda, nasljedne odnose i društvenu hijerarhiju.

Srednjovjekovne i ranonovovjekovne teme obrađene su i u sekciji *Posjedi u redovničkim zajednicama: normativni i praktični aspekti*. U ovoj cjelini izlagalo se o normama i praksi posjedovanja u franjevačkim, pavlinskim te viteškim (templarskim i ivanovačkim) redovima. Marko Jerković govorio je o papinskoj buli *Quo elongati* i konceptu posjedovanja u ranoj franjevačkoj zajednici, Daniel Patafta analizirao je vremenita dobra i ulogu Apostolskog sindika u franjevačkom redu, dok je Tomislav Popić predstavio specifične od-

nose svjetovne vlasti i duhovnog autoriteta na primjeru trogirskog franjevačkog samostana između 14. i 16. stoljeća. Marko Matešić izlagao je o gospodarstvu templarskih posjeda u Hrvatskoj, a Ivan Marjanović, Vito Spetić i Rudolf Barišić obradili su strategije posjedovanja ivanovačkih i pavlinskih redova te odnos bosanskih franjevacu prema zemljoposjedništvu. Rasprava je potvrdila bogatstvo izvora i složenost pitanja imovinskih odnosa crkvenih institucija u raznim povijesnim razdobljima.

Sekcija *Crkvena povijest* obuhvatila je radove koji su povezivali srednjovjekovlje s kasnijim razdobljima. Ivan Armanda govorio je o dominikanskim posjedima na području Splita i Zadra u 13. stoljeću, dok su Tomislav Matić, Petra Plantosar i Marino Martinčević predstavili sukobe Frankapana i zagrebačkog kaptola oko prikupljanja crkvenih desetina sredinom 15. stoljeća, popise izvanredne papinske desetine u 14. stoljeću kao značajan izvor za povijesnotopografska istraživanja te porečki kaptol i prikupljanje crkvene desetine u prvoj polovini 17. stoljeća, dok je Szabolcs Varga izlagao o biskupima Srijema u ranom novom vijeku. U drugom dijelu sekcije otvorena su, između ostalog, i pitanja odnosa Strossmayera prema zemlji i Crkvi, kao i predodžbi o njegovoj ulozi u mađarskoj javnosti. U sekciji *Pravna povijest* raspravljalo se o specifičnim pravnim odnosima vezano za zemljište u srednjovjekovnom Trogiru, o poljoprivrednim površinama u Dubrovniku krajem 14. stoljeća te o zemljišnim pravima u osmanskome sandžaku Požega u 16. stoljeću.

Srednjovjekovna problematika bila je zastupljena i u sekciji o pomoćnim povijesnim znanostima, u kojoj su se kroz teme latinske epigrafije, kodikologije i heraldike, posebice u izlaganjima Mirjane Matijević Sokol, Tomislava Galovića, Šime Deme i Maje Tabak Demo, rasvijetlile metode očuvanja, čitanja i interpretacije pisanih i simboličkih tragova prošlosti.

Teme ranog novog vijeka bile su obuhvaćene u istoimenoj sekciji koja se bavila svakodnevicom, agrarnim odnosima i obranom. U izlaganjima Zrinke Novak, Marije Mogorović Crljenko i Danijele Doblanović, Anđelka Vlašića te Filipa Hrena raspravljalo se o životu u istarskim komunalnim zajednicama, značenju zemlje u svakodnevnom životu rapske komune početkom ranog novog vijeka, obrambenim linijama na granici s Osmanskim Carstvom, a bilo je riječi i o ulozi šuma i voda kao resursa, ali i kao političkog prostora.

Pored srednjovjekovnih i ranonovovjekovnih tema, sudionici su imali priliku čuti i niz izlaganja koja su se bavila povijesti 19. i 20. stoljeća – od gospodarskih i demografskih pitanja Slavonije i Baranje, modernizacijskih procesa u Jugoslaviji, preko povijesti školstva, dijaspore i povijesti znanosti, do suvremenih tema vezanih uz kulturnu memoriju i identitet. Kongres je ponudio niz suvremenih povijesnih sekcija koje su obuhvatile pitanja modernizacije, radničkog samoupravljanja, migracija i iseljeništva, političkih pokreta i svakodnevnog života u socijalističkoj Jugoslaviji. Sekcija *Demografska*

i socijalna povijest bavila se migracijama, agrarnim reformama i industrijskim razvojem, dok su radovi o radničkim zadrugama i jugoslavenskoj modernizaciji (npr. izlaganje Zorana Turka o Međimurskim ugljenokopima) potaknuli raspravu o ulozi zemlje u kontekstu poslijeratne izgradnje. U sekciji *Arhivi i muzeji* istaknuta su predavanja o digitalizaciji arhivskog gradiva (Zoran Petrović) i ulozi urbanih vrtova u razvoju civilnog društva (Olga Orlić, Željka Petrović Osmak).

Pored toga, sudionici su mogli poslušati i sekciju *Povijest hrvatskog pomorstva*, gdje su Milorad Pavić, Kristijan Juran i drugi izlagači otvorili teme o kartografiji Jadrana, razvoju ribarstva i pomorskih društava. Sekcija *Mikrosocijalizam: lokalne prakse jugoslavenskog socijalizma* ponudila je zanimljive uvide u svakodnevicu, radničke kolektive i rad zadruga u drugoj polovini 20. stoljeća. Tako su, primjerice, Tin Celner, Gabriel Grabar i Ivan Vuk analizirali različite aspekte života u socijalizmu – od zemunica tijekom NOR-a do omladinskih marševa i funkcioniranja seljačkih radnih zadruga. Teme kongresa su se protezale i na pitanja migracija i iseljništva, što je bilo vidljivo u sekciji „*To je tvoja zemlja*“: *hrvatska dijaspora u Australiji*, s izlaganjima o hrvatskoj dijaspori u Australiji te o emotivnim i identitetskim vezama iseljenika sa „starim krajem“.

Značajan doprinos dali su i studenti kroz zasebnu studentsku sekciju, gdje su mladi istraživači pokazali da nova generacija povjesničara s velikim entuzijazmom i istraživačkom znatiželjom ulazi u kompleksna pitanja domaće i europske prošlosti, čime je još jednom potvrđen kontinuitet strukovnog podmlatka.

Održana su i brojna predstavljanja zbornika i monografija, među kojima su se istaknuli zbornici o dominikancima, baranjskoj povijesti te priručnici iz heraldike koji će služiti studentima i istraživačima kao nova osnova za rad.

Kongres je zaključen zajedničkom skupštinom Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti te stručnim obilaskom Osijeka pod vodstvom lokalnih povjesničara, čime je simbolično potvrđena povezanost znanstvenog rada s lokalnom zajednicom i gradom domaćinom.

VII. kongres hrvatskih povjesničara u Osijeku potvrdio je vitalnost i raznovrsnost hrvatske historiografske zajednice, ali i otvorenost za međunarodnu suradnju i interdisciplinarni dijalog. Kroz bogat program s velikim brojem sudionika pokazalo se koliko su pitanja vezana uz zemlju – bilo kao resurs, simbol, prostor identiteta ili sukoba – i dalje živo polje istraživanja u suvremenoj historiografiji.

Petar Seletković

*

**Osvrt na VII. kongres hrvatskih povjesničara, sekcije
„Mikrosocijalizam: lokalne prakse jugoslavenskog socijalizma“ i
„(Pred)moderne misleće žene“**

Među sekcijama koje su održane u okviru VII. kongresa hrvatskih povjesničara organiziranog u Osijeku 2024. izdvajam dvije meni najzanimljivije tematske sesije. Unutar njih izložena su istraživanja vezana uz lokalne prakse jugoslavenskog socijalizma, dok su na drugoj prezentirane analize djelovanja žena tijekom 17. te 20. stoljeća.

Prva sesija, koju je moderirao Igor Duda, pod nazivom „Mikrosocijalizam: lokalne prakse jugoslavenskog socijalizma“, obuhvaćala je istraživanja prvenstveno mladih znanstvenika, poput Tina Celnera, Ivana Vuka, Zorana Turka, Ivana Smoljana, kao i Sare Žerić Đulović te Tine Filipović. Navedeno ukazuje na činjenicu da se nove generacije povjesničara i povjesničarki sve više usmjeravaju prema razdoblju socijalističke Jugoslavije. Veliku ulogu u tom procesu svakako ima Centar za proučavanja i istraživanja socijalizma koji djeluje prvi Filozofskom fakultetu u Puli, koji u okviru doktorskinih radionica, kao i znanstvenog skupa „Socijalizam na klupi“, doprinosi poticanju istraživanja vezanih uz razdoblje druge polovice 20. stoljeća.

Sukladno temi Kongresa, dio istraživanja koja su prezentirana odnosi se na različite aspekte prikaza iskorištavanja zemlje u razdoblju nakon 1945. godine. Među prvim izlagačima bio je doktorand na Poslijediplomskom studiju moderne i suvremene hrvatske povijesti u europskom i svjetskom kontekstu na Filozofskom fakultetu u Zagrebu Tin Celner. Njegovo se izlaganje odnosilo na prakse ukopavanja u zemlju tijekom Drugog svjetskog rata. Bilo je to vrijeme, kako je Celner naveo, kada zemunice postaju domovi pripadnika raznih pokreta otpora širom Europe, ali i skrovišta civila i ranjenika. Sukladno tomu, one su se gradile na skrivenim mjestima, pa su samim time služile i kao baze ustanika. Vrlo zanimljivo izlaganje imao je Igor Duda, koji je u okviru modernizacijskih procesa te urbanizacije koja se odvijala u kasnom socijalizmu, analizirao širenje urbanog vrtlarstva po principu „sam svoj majstor“. Urbani su vrtovi, prema Dudi, uslijed ekonomske krize postali dobrodošao način opskrbe koji je povoljno utjecao na životni standard. Formalizacija navedenoga odvijala se u okviru akcije „Vrtovi za sve“, a koja je za cilj imala širenje urbanog vrtlarstva, ali u organiziranim i uređenim uvjetima, usklađenima s djelovanjem mjesne zajednice. Kako je istaknuo tijekom izlaganja, mnogim sredinama određene su površine za vrtove, ograničena je njihova veličina po korisniku, određena je cijena najma i potpisivani su ugo-

vori. U prilog tezi da je ova akcija nadilazila uske okvire obrade zemlje, Duda primjećuje da je njome ostvaren i dodatni cilj, a to je povezivanje i druženje građana.

Izlaganje Ivana Vuka bilo je pak vezano uz problematiziranje (ne)funkcioniranja seljačkih radnih zadruga osječke oblasti u razdoblju između 1945. i 1953. godine. Oslanjajući se na arhivsku građu Politbiroa Centralnog komiteta Komunističke partije Hrvatske, Vuk je analizirao politiku Partije prema selu koja se bazirala na principu sovjetskog modela kolhoza. Ova je politika postala izraženija prema kraju desetljeća, posebno na području „najžitorodnijeg dijela“ Narodne Republike Hrvatske, tj. osječke oblasti, koja je i prednjačila po broju seljačkih radnih zadruga. U izlaganju je naveden niz nedostataka koji su se pojavili pri ovom procesu, što je u konačnici i utjecalo na njegovo dokidanje tijekom 1952. godine. Također određenim nedostacima, ali u okviru radničkog kolektiva Međimurskih ugljenokopa tijekom 1960-ih, bavio se Zoran Turk. On je u izlaganju, između ostalog, analizirao poteškoće koje su se pojavile pri radu ugljenokopa, nakon što je godinama prevladavao narativ „glorifikacije“ rada rudara i rudnika. Kao temelj za proučavanje navedenih procesa Turk navodi list Međimurskih ugljenokopa *Rudarski vjesnik*, koji, kako je naveo, pruža uvid u aspekte sukoba unutar Međimurskih ugljenokopa, poput javnih prozivanja te malverzacija. Usto, svakako valja izdvojiti činjenicu da je Turk tijekom istraživanja koristio i usmena svjedočanstva nekadašnjih članova kolektiva.

Fokusrajući se na lokalna iskustva, Ivan Smoljan i Magdalena Najbar-Agičić predstavili su istraživanja vezana uz tranziciju pasivnog područja Istre u industrijski centar, odnosno ulogu lokalnog tiska u pogledu izgradnje zemlje samodoprinosima. Kao okosnicu istraživanja Smoljan je predstavio „slučaj Istroplastike“, odnosno proces osnivanja nekoliko tvornica na području koje je sve do 1954. godine bilo orijentirano na poljoprivrednu djelatnost. Ove su tvornice, kako navodi Smoljan, utjecale na ekonomska i društvena kretanja na području Istre, kao i na urbani razvoj grada Pazina. Shodno tomu, u izlaganju se mikrohistorijskim pristupom determiniralo i analiziralo ekonomske i društvene promjene koje je to poduzeće prouzročilo na promatranom području. S mikrohistorijske pozicije Magdalena Najbar-Agičić anlizirala je pak ulogu lokalnog tiska u propagiranju politike samodoprinosu jer, je kako je navela, na novinskim stranicama vodile su se agitacijske akcije, ali i sukobi koji su se javljali u tome procesu.

Iako tematski nevezano, ali vrlo zanimljivo te relativno neistraženo područje predstavio je Saša Vejzagić izlaganjem koje se bavilo idejom vlasništva na primjeru Komisije za sakupljanje i očuvanje kulturnih spomenika i starina tijekom prvih pet godina socijalističke Jugoslavije. U okviru izlaganja Vejzagić je predstavio i analizu samog pojma vlasništva, za koje je naveo da

je nadilazilo sferu ekonomskih resursa i reprodukcije. Tomu u prilog naveo je upravo odnos novih vlasti prema pokretnim umjetninama koje se u našle u „žarištu više paralelnih procesa stvaranja novog društvenog procesa“. U središtu izlaganja predstavljen je rad navedene komisije koja je provodila nacionalizaciju različitih umjetničkih predmeta, a konačni rezultat njezina rada bili su formirani ili upotpunjeni fondovi i zbirke narodnih muzeja i galerija.

Jedna od sesija koja je održana trećeg dana Kongresa bila je i „(Pred) moderne misleće žene“, koju je moderirala Ida Ograjšek Gorenjak. Radi se o sesiji unutar koje su održana četiri izlaganja, a koja su obuhvaćala različita povijesna razdoblja, od novog vijeka do druge polovice 20. stoljeća. Tako su Zvezdana Sikirić Assouline i Branka Molnar analizirale djelovanje žena u pogledu upravljanja nekretninama na području zagrebačkog Gradeca tijekom 17. stoljeća. Izlaganje se temeljilo na posebnim vrstama isprava, fasijama, koje su pohranjene u Državnom arhivu u Zagrebu. Analizirajući navedene materijale autorice su istaknule da su u promatranom razdoblju žene samice, naročito udovice, u prosjeku bile financijski slabije od muškaraca te da one većinom prodaju svoju imovinu i gotovo uopće ne kupuju nekretnine. Usto, navedeno je i da su žene u bračnim zajednicama imale bolju financijsku i kupovnu moć, odnosno da je financijska snaga ovisila o njihovu obiteljskom i društvenom statusu. Ida Ograjšek Gorenjak u svom se izlaganju bavila putovanjima članica ženskih organizacija, koje je predstavila kao „mostove međuratnih ženskih udruženja“. Stoga, ova je povjesničarka na temelju djelovanja organizacija poput Jugoslavenskog ženskog saveza, Alijanse ženskih pokreta, kao i Udruženja univerzitetski obrazovanih žena, pokazala umreženost članica s nizom međunarodnih organizacija, i to prije svega zahvaljujući putovanjima na međunarodne konferencije, razmjenama, pa čak i paketima turističkih putovanja. Izlaganje se fokusiralo na usporedbu dviju studija slučaja s kraja tridesetih godina: sudjelovanja Pavle Hočevar na konferenciji International Council of Women u Edinburghu i razmjene francuskih i hrvatskih studentica u organizaciji zagrebačke sekcije Udruženja univerzitetski obrazovanih žena. U tom su smislu predstavljeni dojmovi putnica, rezultati susreta, kao i organizacijski aspekti putovanja.

Posljednja su dva izlaganja obuhvatila razdoblje socijalističke Jugoslavije. Točnije, njezin ruralni i urbani aspekt. Tako je Ivana Žebec Šilj u svom izlaganju predstavila analizu industrijskih radnica koje su paralelno uz posao u tvornici obrađivale i vlastito gospodarstvo na području Slavonije. U okviru navedenog Žebec Šilj je analizirala pojavu takvih „mješovitih gospodarstava“ i njihova specifična obilježja. Radi se vrlo potentnom istraživačkom području, uzimajući u obzir činjenicu, koju je i sama izlagačica navela, da je u procesu industrijalizacije uočljivo napuštanje poljoprivrednih zanimanja. U tom smislu iskustvo ovakvih gospodarstava doprinosi upotpunjavanju sli-

ke socijalne strukture jugoslavenskog stanovništva. Tematski slično bilo je i izlaganje Ane Rajković Pejić, koja se bavila rodnim aspektom seljačkih zadruga. Točnije, djelovanjem žena na selu neposredno nakon Drugog svjetskog rata. Pri tome je predstavila načine organizacije pri obavljanju poljoprivrednih radova i sudjelovanje u domaćinskim te stručnim tečajevima. Dok su domaćinski tečajevi uključivali napatke vezane uz izradu zimnice ili pak sadnju povrća, stručni su između ostaloga uključivali osposobljavanje za upravljanje poljoprivrednim strojevima. U svrhu ilustracije naveden je primjer Teodore Rašić, koja je 1951. godine proglašena najboljom polaznicom traktorskog tečaja. Izlaganje se temeljilo na fondovima Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu, posebno na fondu Antifašističkog fronta žena Hrvatske te fondovima okružnih odbora AFŽ-a (Slavonski Brod, Osijek).

Izlaganja predstavljena na Kongresu hrvatskih povjesničara svjedoče o istraživačkoj raznovrsnosti koja utječe na otvaranje novih tema. Ipak, kako je vidljivo, većina je istraživanja vezana uz dvadeseto stoljeće, odnosno u ovom slučaju njegovu drugu polovicu. Navedeno je uvjetovano ne samo interesom istraživača, nego i bogatstvom arhivskog gradiva koje omogućuje proučavanje najrazličitijih društvenih aspekata, od brige za umjetnine do rada seoskih zadruga. Neovisno o tomu, predstavljene sesije doprinijele su tematskoj raznovrsnosti Kongresa, ali i pokazale istraživačke smjerove mlađih znanstvenika.

Ana Rajković Pejić

*

Popis kongresnih sekcija

Arhivi/arhivistika i muzeji/muzeologija

Crkvena povijest

Ča je oko Učke? Izabrane teme od antike do suvremene povijesti Istre i Kvarnera

Demografska i socijalna povijest / Gospodarska povijest i povijest okoliša
Hrvatsko i europsko srednjovjekovlje

Institucije i pojedinci

Kako diplomatska povijest pridonosi istraživanju hrvatske prošlosti? Primjeri iz američke, francuske i britanske (međuratne) diplomacije

Krajolik u mijeni: istraživanje odnosa čovjeka i zemlje u „dugom“ 18. stoljeću
Kultura sjećanja

Marginalne društvene skupine u 19. stoljeću

Mikrosocijalizam: lokalne prakse jugoslavenskog socijalizma

Modernizacija hrvatskih gradova u 20. stoljeću: raznovrsne perspektive

Obilježja političke kulture u Vojnoj krajini
 (Pred)moderne misleće žene
 Percepcije teritorija u srednjovjekovnoj Hrvatskoj, Bosni i Srbiji
 Politika i gospodarstvo u „dugom“ 19. stoljeću
 Pomoćne povijesne znanosti i praksa istraživanja vrela (epigrafija, kodikologija, heraldika, metrologija)
 Posjedi i plemstvo u savsko-dravskom međurječju u kasnom srednjem vijeku: značenja i pojavnosti
 Posjedi u redovničkim zajednicama: normativni i praktični aspekti
 Povijest 20. stoljeća (međuratno i ratno razdoblje 1918. – 1939. / 1941. – 1945.; poslijeratno razdoblje i Domovinski rat)
 Povijest hrvatskog pomorstva
 Povijest i filozofija znanosti, historiografija i metodologija
 Povijest prosvjete i školstva
 Povijest u nastavi – metodička sekcija
 Pravna povijest
 Prvi svjetski rat
 Rani novi vijek
 „Sve ostaje u familiji“ – upravljanje službama, posjedovanje nekretnina i zemlje u „dugom“ 18. stoljeću
 Stara povijest
 Studentska sekcija (11 izlaganja o temama od antike do 20. stoljeća)
 „To je tvoja zemlja“: hrvatska dijaspora u Australiji, njezine percepcije i kontakti sa zemljom podrijetla (1945. – 1991.)
 Umjetnost u društvu od sredine 19. stoljeća do danas
 Zadrugarstvo
 Zemlja – etnološki i kulturnoantropološki fenomen

VII

SEDMI KONGRES HRVATSKIH POVJESNIČARA

Osijek, 25. - 28. 9. 2024.

Zemlja